

Etiketizační teorie, labelling theory, teorie nálepkování
Od 60. let směry, které vychází ze symbolického

- Rozdíl mezi konformním a deviantním chováním nezávisí na vnitřním hodnotovém postoji jedince, ALE rozhodující jsou zákonné definice podle nichž je v dané společnosti rozlišováno chování kriminální od chování předepisovaného právními normami.
- Zaměřuje se na reakce oficiálních instancí sociální kontroly, ty mají ve vztahu ke kriminalitě konstitutivní funkci (policie, státní zástupci, soudy)

Richard Quinney, teorie konfliktu

Od skupin, kde dochází k porušování zákona k procesu, jak je jedinec označen za toho, kdo je kriminálník či delikvent.

Pokud někoho soud označí za kriminálního, společnost pak začne na jedince takto pohlížet.

Kosmetička - jsou to hajzi a grázlové

The Social Reality of Crime /Sociální realita zločinu 1970

Pokud se nějaká část společnosti nepodílí na vytváření práva, má velkou pravděpodobnost, že její jednání bude označeno za kriminální.

Pokud je něčí jednání označeno jako kriminální, vidí sám sebe jako kriminálního a jedná tak, aby naplnil očekávání, které má v této roli splnit. Podle tohoto autora je tedy zločin sociální realita, která je konstruována.

Jak odlišně společnost posuzuje takzvané zločiny bílých límečků a pouliční zločin. Zajímalo ho, proč se na něco pohlíží jako na zločin a na něco nikoli.

Richard Quinney

- Ve společnosti jsou nerovnoměrně rozdělené zdroje.
- 1. kriminalita je jednání, které je definováno z pozice státu (politiky)
- 2. jako kriminalita se označuje jednání lidí, které je vnímáno v rozporu s jednáním lidí, kteří mají moc vytvářet veřejnou politiku
- 3. kriminální definice jsou přisuzovány lidmi, kteří mají moc spravovat a prosazovat trestní právo

Etiketizační teorie

- Odchylné jednání a jednání označované za odchylné
- Tradiční kriminologie se ptá: Kdo a jak se stává kriminálním? Za jakých okolností dochází k recidivě? Jak lze kriminalitu kontrolovat?
- Interakcionisté se ptají: Kdo je orgány sociální kontroly definován jako deviantní . Za jakých okolností? Jak toto označení působí na jednotlivce.

William Chambliss, americký kriminolog a sociolog

Chambliss, W. J. (1973). The Saints and the Roughnecks. *Society*, 11(1), 24–31.

středoškoláci, 2 gangy,

Saints, Svatí - ze střední třídy, bohatí rodiče, dobré známky, v atletických týmech a v různých studentských výborech, dobrý prospěch, byli milí na policisty, když byli chyceni,

Roughnecks (grázi) z chudých rodin nižších tříd. Horší prospěch, a nezáleželo jim tolik na tom, zda budou chyceni.

Both groups engaged in deviant behavior—skipping school, fighting, and vandalizing property—but suffered different consequences.

- zviditelnění a zneviditelnění (pěkné oblečení, pověst, auta, možnost ujet, schopnost komunikovat)
- Třída hrála roli
- fungovalo sebenaplňující se proroctví

Edwin Lemert, americký sociolog

primární a sekundární deviace

Primární následuje malá reakce a malý vliv na sebevědomí člověka, jednání se nemění, kdo kouří se spolužáky, jako náctiletý, nebude nálepkován jako deviant, dělají to ostatní

Sekundární deviace, opakovaně deviant jednání, vyvolané reakcí ostatních na akt primární deviace

Adolescent kouří, nikdo jiný nekouří, studenti se mu smějí, vylučují ho z kolektivu, na to reaguje stažením se, kouřením, pitím

Etiketizační teorie

- Odchylné jednání a jednání označované za odchylné
- Tradiční kriminologie se ptá: Kdo a jak se stává kriminálním? Za jakých okolností dochází k recidivě? Jak lze kriminalitu kontrolovat?
- Interakcionisté se ptají: Kdo je orgány sociální kontroly definován jako deviantní . Za jakých okolností? Jak toto označení působí na jednotlivce.

Teorie konfliktu

- Zákony jsou jednou z verzí, prosazovanou jedněmi na úkor druhých
- Konflikty nejsou výjimky, ani nevyhnutelnost, ale základní společenský fakt
- Odkaz k Dahrendorf a Coser, odmítají Marxovo vidění třídního konfliktu, které nehrazují jinak definovanými konflikty a skupinami, které se neustále mění
- Skupiny se snaží dostat ke státní moci a k zákonodárci a ovlivnit dění ve prospěch vlastních zájmů
- Mocenské skupiny od sebe odvrací ustavení skutkových podstat, které by je postihovaly - imunizace před trestním právem
- Důležité se dívat na návrhy přijaté i nepřijaté
- Společnost není harmonický celek, ale měnící se konfliktní fronty

Howard Becker sem take patří

E. Goffman

prezentace já

- **Fasáda** (maska) – vybavení užívané během výkonu role
- 1. scéna (kulisy, nábytek, výzdoba)
- *osobní fasáda – gender, věk, etnicita, držení těla*
- 2. vzhled
- 3. způsob vystupování

- očekáváme koherenci 1,2,3
- dramatizace (výzkum), je vyžadována příjemci
- sklon účinkujících nabízet idealizované obrazy a dojmy, zvýrazňování všeobecně přijímaných hodnot

- mystifikace - zkreslování skutečnosti – některé tolerované více než jiné (vydávání se za ...)
- *statusově, barvení vlasů, věk*
- týmovost – jednotlivci spolupracují při hře, prezentaci
- (žena demonstruje na večíрку podřízenost, která v soukromí není přítomna)

Nahrávka z vězení

- První den u vychovatelky
- Od 17.17 do 20:09
- Případně 14:43 extramurální aktivity
-

Stigma, 1963

- Tělesný znak prozrazující něco neobvyklého/špatného o statusu člověka (vypálené znamení, useknutá ruka)
- Atribut osoby, který ji odlišuje od jiných,
- a který ji může učinit skrz naskrz špatnou (první dojem, stereotyp)

Typy stigmatu

- 1. ošklivosti tělesné
- 2. vada charakteru, dominantní nebo nepřírozené vášně
- 3. kmenová stigmata rasy, národa nebo náboženství

- jiné atributy se stávají neviditelnými
- (slepec jako hlupák nebo vizionář)

- Hanba – vědomí vady a jejího společenského vnímání
- Snaha o nápravu (operace, terapie, terč pro podvodníky, stigma jako věšák pro všechny nedostatky a veškerou nespokojenost)
- Hanba a nejistota nevyvěrá ze záhadných a temně tajemných zdrojů, ale z definice situace
- (neschopnost mtf zaparkovat auto)
- Přehodnocení omezení
- Tajit vadu X soustavně ji odkrývat (nalévání polévky)
- Zastírání (tmavé brýle u slepců)

stigma jako kariéra

- spřízněnost s nositeli stejného stigmatu
- profesionální reprezentant – intelektuálně propracovaná ideologie vlastního pohledu na svět
- *Namísto, aby se o svou berli opírali, začnou s ní hrát golf*

propůjčené stigma

- zasvěcení musí nést tíhu stigmatu blízkého a snaží se jeho stigma maskovat
- domácí násilí, alkoholismus

we believe the person with a stigma is not quite human. goffman
1963:5

.